

УДК 631.417.1:332.362

**ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДУ ЖИТОМИРСЬКОЇ
ОБЛАСТІ**

Трофименко П.І., к. с.-г. н., доцент, **Карась І.Ф.**, к. с.-г. н., доцент **Трофименко Н.В.**,
к. е. н., доцент **Зубова О.В.**, асистент **Лук'яненко О.П.**, асистент

*Житомирський національний агроекологічний університет Кафедра геодезії та
землеустрою*

Актуальність досліджень

Земля є одним із найбільш важливих джерел існування людства. Найбільшу цінність у земельному фонді складають оброблювальні землі. Як відомо, Україна характеризується переважною більшістю родючих ґрунтів [1]. Забезпечення потреб населення у продуктах харчування призвело до високого рівня розорюваності земель. Проте такий рівень освоєння має і негативні наслідки. Досить часто спостерігається порушення структури угідь через нераціональне використання земельного фонду України та Житомирської області зокрема [2]. Аналіз структури угідь на території нашої області дозволить шукати шляхи їх оптимізації, що досить актуально на даний час.

Результати досліджень

В ході досліджень встановлено, що протягом 2010-2015 рр. відбулися певні зміни у структурі земельного фонду Житомирської області, який в загальному становить 2982,7 тис га. Розподіл земель між основними категоріями угідь є неоднорідним. Так, більшу половину (50,9% та 50,6%) від загальної площі відповідно у 2010 та 2015 рр. становили сільськогосподарські угіддя. Серед сільськогосподарських угідь найбільшими є площі під ріллею, які за п'ять років зросли від 1084,6 до 1111,2 тис. га. Площа перелогів, навпаки, зменшилася з 92,5 до 63,6 тис. га. Площі багаторічних

насаджень, сіножатей та пасовищ фактично не змінилися. Виявлена закономірність вказує на те, що значна кількість виробників сільськогосподарської продукції, озброївшись сучасними технологіями, технічними засобами, повертаються до збільшення площ ріллі за рахунок розробки перелогів (табл. 1.)

Таблиця 1. Динаміка змін структури земельного фонду у розрізі угідь Житомирської області за період з 2010 по 2015 рр.

Основні види земельних угідь	Земельний фонд Житомирської області, тис. га			
	2010 рік	% до площі загальної території	2015 рік	% до площі загальної території
1	2	3	4	5
Загальна територія, у тому числі:	2982,7		2982,7	
Сільськогосподарські угіддя, з них:	1515,6	50,9	1510,3	50,6
рілля	1084,6	36,4	1111,2	37,3
перелоги	92,5	3,1	63,6	2,1
багаторічні насадження	23,4	0,8	23,4	0,8
сіножаті і пасовища	315,1	10,6	312,1	10,5
Ліси та інші лісовкриті площі	1110,5	37,2	1123,2	37,7
Забудовані землі	88,4	3,0	89,0	3,0
Відкриті заболочені землі	101,0	3,4	101,2	3,4
Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом	37,5	1,3	38,3	1,3
Інші землі	72,9	2,4	72,1	2,4
Території під поверхневими водами	48,8	1,6	48,6	1,6

Дані за джерелами [3, 4].

Зауважимо, зазначений процес набуває масовості та підсилюється внаслідок впливу деяких політичних чинників. Йдеться, у першу чергу, про очікування можливої відміни мораторію на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення, який на сьогодні є чинним. На нашу думку, така перспектива спонукає орендарів земельних часток (паїв), які у випадку формування повноцінного ринку землі, мають першочергове право купівлі орендованих земель, до більш ефективного використання орних земель вже сьогодні. Зокрема, деякі з орендарів та власників земельних часток (паїв) на території Житомирщини та інших регіонів України проводять комплекс робіт з розчищення чагарників, навіть на відносно малородючих ділянках ріллі, яка тимчасово відносилася до перелогів, про що свідчать наведені дані по динаміці площ за досліджуваний період (табл. 1).

Тенденція незначного збільшення площі була характерна і для лісів та лісовкритих площ. Територія цієї категорії земель зросла на 0,5%, що є наразі досить позитивним. Площі під будівництвом у відсотковому відношенні є сталими та не змінились за останні п'ять років (3,0%). Також фактично не змінились відкриті заболочені землі (3,4%) та відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (1,3%). Також змін не зазнали як інші землі та території під поверхневими водами (по 2,4% та 1,6% відповідно) (табл. 1).

Отже, в Житомирській області за 2010-2015 рр. земельний фонд зазнав незначних змін, які стосувалися, в основному, сільськогосподарських угідь.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Таким чином, встановлено, що на території Житомирської області сільськогосподарські угіддя становлять майже 50,6% від загальної площі. У даному

випадку можна зробити висновок про певну наближеність величини частки сільськогосподарських угідь у структурі земельного фонду Житомирської області до оптимально визначених для зони Полісся України меж (50%) [5]. Проте, ефективність їх використання лишається на надто низькому рівні.

Література

1. Новаковський Л. Я. Земельна реформа і землеустрій в Україні / Л. Я. Новаковський, А. М. Третяк, Д. С. Добряк. - К.: Ін-т землеустрою УААН, 2001. - 138 с.
2. Паньків З. П. Земельні ресурси: навчальний посібник / З. П. Паньків. - Львів: Видав. центр ЛНУ ім. Франка, 2008. - 272 с.
3. Статистичні щорічники Житомирської області за 2010р. / Головне управління статистики у Житомирській області. - Державний комітет статистики України. - Житомир, 2010 р. - 150 с.
4. Статистичні щорічники Житомирської області за 2015р. / Головне управління статистики у Житомирській області. - Державний комітет статистики України. - Житомир, 2015 р. - 155 с.
5. Третяк А. М. Земельні ресурси України та їх використання / А. М. Третяк, Д. І. Бамбідра. - К.: "ЦЗРУ", 2003. - 143 с.